

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile netruncate nu se
primesc. — Manuscrise nu se
retrimet.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anulouri:
In Viena: M. Dukas, Henschel
Schalk, Rudolf Mosse, A. Oppelitz
Nachfolger; Anton Oppelitz
Dumreicher; In Budapesta: A. F.
Goldberg, Eckstein Bernat; In
București: Agence Havas, Suc-
cursale de Roumanie; In Ham-
burg: Karoly & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 6 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învalia.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta” iese în săptămână.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu duminică în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 164.—Anul LVIII.

Brașov, Luni—Marți, 25 Iulie (6 August)

1895.

Coalițiunea națiunilor asupraite.

Brașov, 24 Iulie v. 1895

Am dis, că organul nostru în tot-deuna a stăruit pentru realizarea marelui idei a coalițiunii națiunilor asupraite din Transilvania și Ungaria cu scop de a-și elupta cu puteri unite egala lor îndreptățire națională.

Idea e vechiă ca și asupririle, cari i-au dat naștere. Ea a trecut prin mai multe faze dela 1848 încôce. Dela inaugurarea pactului dualist în 1867 și cu deosebire dela decretarea limbii maghiare ca limbă a statului, ce s'a făcut în legătură cu măsurile legale luate de cătră dieta unghurască la 1868, — măsurile ce aveau de scop a inaugura sistemul de maghiarizare succesivă, pe care 'l vedem adî în totă flôrea, — convingerea despre necesitatea unei comune apărări a națiunilor amenințate și scurtate în drepturile lor a prins tot mai afunde rădăcină și s'a lătit tot mai tare.

În primul period al luptelor, ce acum de aprôpe trei-deci de ani, cu tot constituționalismul, silite sunt a-le purta popôrele nemaghiare pentru apărarea existenței lor naționale, s'a făcut prima încercare pentru realizarea coalițiunii pe teren parlamentar, în dietă, unde deputații români naționali din Bănat și Tera unghurască — căci Transilvănenii observau și atunci politica de rezistență pasivă — s'au unit cu deputații naționali sârbî formând o „partidă a naționalităților”.

Acăsta încercare însă n'a putut isbuti de a realiza cu succes idea coalițiunii, fiind-că pentru întâiu, abstragînd dela greutățile, ce se opuneau înțelegerii comune, nu era unire și înțelegere cum se cade nici în sinul Românilor, nici între Sârbî; al doilea Sașii ardeleni au stat tot-deuna rezervați la o parte ca și astăzi, Slovaci naționali însă n'aveau de loc reprezentanți în dietă, er mai

pe urmă, fiind-că sistemul asupraitor a făcut în scurt timp cu totul imposibilă reprezentarea în dietă și a Românilor și a Sârbilor din Ungaria.

Acăsta era situația în 1883, când, din incidentul proiectului de lege pentru școlile medii, Români inauguraseră o mișcare energică protestătoare în contra tendințelor de maghiarizare și când se iscă cunoscutul conflict al guvernului unghuresc cu Croații pentru pajorele cu inscripția unghurască.

Atunci Ungurii dela putere, îngrijii de răscolă Croaților și de mișcarea română de-o parte, er de altă parte temându-se ca sistemul, numit de „împăcare”, al guvernului austriac Taaffe, care prinsese deja rădăcină, s'e n'aibă consecuențe și pentru ei, începură a discuta prin foilelor eventualitatea desfășurării stégului federalist și în Ungaria. Ceea ce-i neliniștea era gândul, că ar fi posibil s'e se inaugureze „un sistem Taaffe în edițiune unghurască” și s'e se constituie în urma acăsta în dietă o „partidă a naționalităților” printr-o alianță a popôrelor.

„Tôte aceste vedenii unghuresci — seria organul nostru în Septembrie 1883 — isvoresc din conștiința nedreptății, ce se face naționalităților nemaghiare. Temerile celor dela guvern sunt foarte fundate... Dér nu eventuala formare a unei partide a naționalităților în dieta unghară, ci faptul, că acăsta partidă este a priori suprimată prin legea și praxa unghurască, amenință pacea interioră a Ungariei. Coalițiunea naționalităților, neputîndu-se face astfel în parlament, se va sêvêrși afară de parlament, ba ea există deja prin puterea comunității de interese, numai cât nu s'a putut încă pronunța pe față.”

Multe s'au petrecut dela 1883 și până adî, însă tôte numai și numai în detrimentul popôrelor nemaghiare. A urmat epoca tristă a înființării „kulturregylet“-urilor, a violențelor și a călcărilor de lege po-

tențate de cătră pașalele din comitate; epoca ordonanțelor arbitrare și despotice în urmărirea școlilor nôtstre, a prigonirii presei naționale nemaghiare, epoca „kisdedov“-urilor, a proceselor politice și a întemnițărilor fără sfîrșit, epoca reformelor bisericesci cu tendințe de maghiarizare.

Firesce, că în asemenea împrejurări, când adversarii nôtstri au dărîmat în dărêtul lor tôte podurile, ce ar mai fi putut duce la o înțelegere cu națiunile nemaghiare, coalițiunea acestora este nu numai naturală și justă, dér — precum constată întrêga presă europeană favorabilă causei lor — ea a devenit chiar absolut necesară.

Asupra acestui punct credem, că nici nu mai incupe discuțiune, ceea-ce rezultă destul de clar și din împrejurarea, că chiar și numai faptul convocării unui Congres al naționalităților a deșteptat un interes așa de mare, înăuntru atât ca și în afară, și a produs atâta amărăciune în sinul adversarilor nôtstri.

Ceea-ce trebuie dér s'e ne preocupu pentru moment mai mult și mai serios, nu mai pôte fi documentarea necesității unei coalițiunii, ci mai pre sus de tôte îngrijirea și îndatorirea de-a lucra cu deplină conștiințiozitate, pentru-ca interesele cele mari ale unei astfel de coalițiunii s'e fiă în mod durabil asigurate.

Problema viitorului Congres este dér pe cât de mare, pe atât de grea, avînd în vedere, că pașii, ce se vor face cu acăsta ocaziune, vor puté s'e influințeze mult asupra dezvoltării regulate a raporturilor amicabile dintre popôrele nemaghiare, dela care atêrnă realizarea finală a ideii coalițiunii celor asupraite.

Ce se pregătesce?

Punctul spre care sunt îndreptate adî privirile Europei, este fără îndoială orașelul Ischl, unde petrece Majestatea Sa monarhul nostru. Locul acesta se pare a nu fi de rîndul acesta cuib de liniște și de re-

paos al monarhului Francisc Iosif. Aio-merg și se reintorc diplomați și bărbați de stat din țără și din străinătate. Trăim timpuri de crîșă, și s'ar părê, că cestiunea păcei și a rêsboiului atêrnă acum numai de aripa unei toge.

Dér s'e vedem, cine au mers și vor merge la Ischl.

În 3 August n. se aflau la curtea din Ischl ministrul președinte unghuresc br. Bánffy, ministrul-președinte austriac contele Kielmansegg, ministru a latere br. Samuil Josika și ministrul comun de finanțe Beniamin Kállay. Ieri în 4 August au sosit acolo ministrul comun de esterne austro-ungar contele Goluchowski, care se va întêlni apoi și cu cancelarul german prințul Hohenlohe. Ieri a sosit în Viena ambasadorul german contele Eulenburg, care încă se va duce la Ischl în zilele proxime, unde au sosit deja ambasadorul austro-ungar din Londra contele Deym și ministrul plenipotențiar sârbesc în Viena Simić.

Adî după amêđi va sosi la Ischl pârrechea regală română de cătră Salzburg. La gară i-se va face primire sêrbătorească. După prânđ se va da o reprezentațiă de gală la teatru, er pe Marți este proiectată o escurșiune la Schafberg. Miercuri dimineța pârrechea regală română va merge din Ischl.

Seriositatea situațiunii o ilustrêză foarte bine doi articoli apărûți în numerii din urmă ai lui „Neue Freie Presse” din cari estragem următoarele parți:

„Nu pôte fi fără de nici o însemnătate politică faptul, că de-odată vin la Ischl atâți ministri. Nu se pôte presupune, că ei merg la Ischl numai, ca s'e se reoreeze, și d'ecă mai adaugem, că în curînd se vor întêlni contele Goluchowski și prințul Hohenlohe, involuntar se nasce gândul, că la acăst meeting diplomatic a dat ansă o constătuire politică însemnată”. Articolul vorbesce apoi pe larg despre sôrtea deputațiunii bulgare la Petersburg și despre efectul, ce l'a făcut comunicatul din Petersburg, (L'am publicat în Nr. de Duminecă — Red.) apoi continuă: „Bulgaria stă înaintea unei dileme. Er trebuie s'e alêgă între grația țarului și între principe. Împrejurarea, că pe care-l va alege, interesêză foarte mult poporul, dér și din punct de vedere european este de mare însemnătate. De sine se în-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Verdi ca regissor.

— „Scumpul meu director, observă, ce nimenea s'e nu fiă în parchet și nimenea s'e nu fiă în decursul probei în fundul scenei. Fiă-cine, care nu are ocupațiune aici, s'e se retragă în garderobă, până când clopoțelul îl va chiama pe scenă! Te salută și d-tale: Verdi.”

Aceste rînduri s'au cetit întregului personal artistic, care era ocupat în opera „Falstaff.”

Dece ôre băteau la turnul catedralei de marmură; o birjă simplă se opri. Ea aducea pe bêtânul măestru Verdi.

Verdi s' urcă sprinten pe scenă și luă loc în partea drêptă.

O mare tăcere domnea în spațiul pompos al Scalei din Milan. Toți se ridicară cu respect înaintea măestrului, toți îl salutară cu adêncă devoțiune: Verdi plecă ușor capul, și proba se începî; capelmaistrul

Edoardo Macheroni luă în mână taoul și abia bătî cincî tacturi, când Verdi îl intrerupse:

— „Cum poți s'e cântî fără trîmbiță? Unde sunt trîmbițele?”

— „Măestrule, vom primi trîmbițe nouê, trebuie, că sunt pe drum.”

— „Soie soția d-tale despre acăsta?” întrebă Verdi sarcastic.

— „De sigur,” rêsponse Macheroni cu sinceritate.

Preludiul decurge bine, căci Verdi executase la vila sa St. Agado în Buzeto cu Macheroni tôte tacturile, așa încât executarea din partea orchestrei putea fi numită de model. Verdi porunci s'e se execute încă-odată.

— „Cântati ca nisece dei, dér veți cânta și mai bine, d'ecă o veți mai executa odată.”

În fine se pôte începe. Caius, Pistol, Falstaff și Bardolfo sunt pe scenă. Dintr'o întemplieră de neînțeles, Caius stă cu spațele spre public.

— „Întôrce-te, Caius, căci eu am scris

opera mea pentru public, er nu pentru oulise”, strigă Verdi cu umor.

Representatorul lui Caius se întôrce cătră public, dér cam pieđiș.

— „Caius, ești un om frumos și cu trupul drept: de ce te strîmbi acum, ca o pisică. Stăi drept, ca Pistol!”

Caius se silesce a sta mai bine.

— „Bravo, Caius, bravo (Bêtânul măestru obiînuiesce s'e cheme pe nume pe interpreții rolurilor din piesele sale.)

— „Pistol, plecarea nu-mi place. Nu sta așa de tîpên. Trebuie s'e fi mai flexibil!... Așa spre exemplul...”

Măestrul se ridică de pe scaun și-i arată, cum se face eșirea, îi arată fiă-care pozițiune, fiă-care mișcare, până când în fine Pistol îl copieză fidel dorinței sale.

Că șeful orchestrei trebuie s'e aibă o răbdare dumneșească, se înțelege de sine; pe scenă în fiă-care moment se opresce ansamblu, pentru-că măestrul nu lasă s'e trecă nimic neobservat; în fine tôte se făcură după dorința lui Verdi, și acum ordonă o nouă repetițiă, după ce luă locul al

douê-deci-lea din parchet. De aici merge până la urmă, ca s'e asculte, și de acolo dă mereu din cap și poruncesce s'e începă din nou.

Cu damele e foarte politicos, până când prestațiunile lor îl mulțămesc, de-altmîntrelea e de un umor drastic. Unei cântărețe tinere, care nu era înđestrată dela natură cu prea mult sentiment, îi dîse: „D'ecă voesci s'e-mi faci plăcere mie, artei și d-tale, amoresêză-te cu mare seriozitate într'un tînér frumos, pentru-ca s'e soii cum se jôcă pasagiul acesta, d'ecă voesci s'e-l aduci la espresiune prin cântare.”

Un clopoțel în dosul scenei, pe care un inspicient îl sună în formă cam indiscretă, îl scôte ou totul din liniștea sa; alêrgă cu pași repeđi pe scenă și chiamă la sine pe inspicient:

— „Ce ai fost D-ta mai înainte de a ferici teatru cu prestațiunile D-tale?”

— „Capelmaistru, d-le măestru.”

— „În cazul acesta, atêrnă mai mult dela D-ta, s'e suni clopoțelul în tacturi. Nu suna așa de tare, ca și când ar fi vorba

telege, că diplomații triplei alianțe bine trebuie să se gândească, că ce atitudine să observe de aci înainte față cu evenimentele bulgare“.

Al doilea articol al foiei vieneze se ocupă cu călătoria regelui Carol la Ischl. „Impăratul-rege Francisc Iosif — dice ea — nu este numai amicul, ci și aliatul României, și această întâlnire involve în sine confirmarea, că România a pășit în tripla alianță. Din cauza acesta călătorește și Goluchowski la Ischl. Pe Austro-Ungaria o lăgă de România cele mai apropiate interese materiale și politice, și la sărbările din Ischl Francisc Iosif se va adresa către regele Carol, ca către soful său aliat. Față cu politica orientală a Rusiei, regele Carol a vădit de mult, că România este zidul de apărare al triplei alianțe față cu prepotența Rusiei în Balcani. Este sigur, că ori cum s'ar decide sârtea Bulgariei după referada deputațiunii dela Petersburg, Bulgaria nu mai este pentru tripla alianță, ceea-ce a fost cu trei ani mai înainte. Din potrivă România este amică fidelă, a cărei însemnătate, pe baza consolidării ei interioare, a câștigat foarte mult“...

„Magyar Hirlap“ în numărul său de azi, ocupându-se cu această importantă chestiune, citează din articolul „Gazetei Transilvaniei“ publicat în numărul din Sâmbăta trecută, și în care susținem, că e o greșală a-se crede, că România a intrat formal în tripla alianță. Intrarea României în această alianță vor s'o credea numai Ungurii, în al căror interes firesc ar sta ea.

Cu data de 3 August se telegrafiază din Paris, că foi serioase reproduc o scrisă după „Memorial diplomatique“, care e plină de isbucniri contra României. Telegrama nu comunică cuprinsul acestei scrisi, ci spune numai, că Viena și Berlinul au intrigat mult, ca în Dobrogea să se concentreze armată, și ministrul român de externe să vatăme pe reprezentantul diplomatic al Rusiei.

Din Belgrad se telegrafiază cu data de 3 August: „Intre Serbia, Grecia și România se fac pour-parle-uri confidentiale, ca la o eventualitate ore-care se purcedă în comun“.

Slovacii și Congresul.

Organul național slovac „Narodnie Noviny“ dela 3 August publică un articol subscris de d-l Dr. Miloș Stefanovici, în care acesta se ocupă de Congresul naționalităților.

Autorul articolului face la început o scurtă revistă asupra vocilor de presă maghiare, cari s'au ocupat cu Congresul, apoi arată de ce s'a ales ca loc de întrunire Budapesta, ér nu un alt centru locuit de naționalități. „Este o simplă și tristă silă“, — dice d-l Stefanovici, — împrejurarea,

că Congresul s'a convocat la Budapesta. Și etă de ce:

„Am voit să ținem adunări generale de alegători în Pukanci, Tisovci, Moșovchiach, Turcoianskam-Sv.-Martine și Moșot, însă ministrul ni le-a oprit; am voit să ținem adunări în Starej-Turej, Myava, Senici, Pezinku deja în primăvera anului 1893, însă autoritățile forului întâiu și al doilea ne-au oprit adunarea încunosciniată, și cu toate urgitările dela 1893 încôce, ministrul de interne n'a rezolvat încă apelațiunile date... Cine ar voi să nege acestea, n'are decât să mērgă pentru desmințire în ministerul de interne.

„Astfel nu ni-a mai rămas alt-ceva, decât să încercăm a ținē Congresul în Budapesta și a cere concesiunea direct dela ministru. Acolo se adună socialiștii din totă țera, catolicii și liberalii sub conducerea guvernului, respective a organelor lui. Se pôte, că și nouē ne vor permite adunarea; dēr se pôte, că nu vor lăsa să ne adunăm, ci cu mare politică ne vor dice „Ja, Bauer, da ist ein anderer Fall“. Nouē ne este tot atât; cel puțin guvernul nu se pôte ascunde după spatele nimērii, ci va trebui să iese pe față...“

„Acel pasagiu al apelului, care vorbesce despre nesinceritatea și nealitatea cerourilor normative față de naționalități, a fost aspru criticat. deși, cel puțin de un deceniu încôce, bărbații dela guvern, politici și presa (maghiară) în deplină armoniă au variat de nenumărate ori frasa golă, „dēr se spună naționalitățile, ce voesc, și arate gravaminele, căci ceea ce este drept, echitabil și satisfăcător, aceea li-se va da“. O astfel de vorbire este o rară dovadă despre acel joc repulsiv, ce s'a făcut cu naționalitățile, ér cu cel ce se pōrtă astfel, nu numai că nu se pôte, dēr nici nu e vrednic a sta de vorbă.

„Față cu naționalitățile, guvernului îi este dat programul în legea despre naționalități. Guvernul are datorința să apere această lege de ciungăriri și întortochiări, și tot-odată să o eșcute strict și fără de nici o întrebare în spiritul ei original și în mod cinstit. Inșe a călca în picioare această lege, a-o suci și resuci în toate chipurile, și cu toate aceste a întreba mereu: ce adevă vrēu naționalitățile, căci ce este drept, echitabil și posibil din pretensiunile lor li-se va da, — acesta este o simplă uriciune. Poftiți a nu întreba, ci a face; poftiți a restitui în integritate această lege fundamentală a țerii și a-o eșcuta, și dacă nici atunci naționalitățile nu vor fi mulțumite, va veni timpul, ca să le întrebați, că ce mai voesc?“

Pentru ilustrarea celor spuse, autorul se provocă la paragraful 17 și 18 din articolul de lege 44 dela 1868, în cari se spune apriat, că statul este dator a-se îngriji, pe cât se pôte, ca în instituttele sale de învățământ, cetățenii de ori-ce naționalitate să se pōtă educa în limba lor maternă până la gradul unde se începe educațiunea academică, și în ținuturile unde

ei locuiesc în masse (§ 17); mai departe: în școlile medii și superioare de stat, ce se vor ridica pe teritoriile unde se vorbesu mai multe limbi, să se înființeze pe sēma acestor limbi catedre de limbă și literatură (§ 18).

Numai pe teritoriul locuit de Slovaci — continuă autorul — există mai mult de 30 de școle medii, între ele multe de stat, dēr în nici una dintre acestea limba și literatura slovacă nu se propune, ca obiect de învățământ obligator. Această este o realitate scandalosă și rușinosă, și pentru-că nimeni să nu se indoescă, d-l Stefanovici provocă pe întreg guvernul, începēnd cu ministrul-președinte Banffy, pe toți membrii parlamentului, pe Wekerle, Szapary și Tisza Kálmán, provocă întregă presa și societatea maghiară să dovedescă contrarul.

Continuând, d-l Stefanovici dice, că nici-odată Maghiarii nu s'au gândit să fiă drepti față de naționalități, să le dea și să le respecte drepturile, ci întreg sistemul de guvernare și-l'au edificat pe terorizare. Maghiarii nu s'au nisuit a-și câștiga amici; au fost mândri, când au putut dice, că poporele se tem de ei. „Ei, dēr acum s'a sfârșit și cu acesta, nu se mai tem, dēu, nici Slovaci, și de aci înainte nu se vor mai teme câtuși de puțin. A bătut ora, când s'adeveresce țisa Nēmțului: „Bange machen gilt nicht“. D-Vōstrē căutați érași ruble și machinațiuni rusești, — cu toate că intrégă această istorie se va converti în valōre austriacă. Nu trebuie nici o machinațiune la acesta; o picătură de minte și bunăvoință se pôte recunoșce, că lucrul după natura lui numai așa se pōtă desvolta. Pe mine mă dōrē o astfel de desvoltare a lucrurilor, dēr cu cât mă gândesc mai mult, cu atât cred mai tare, că pe D-Vōstrē vē stăpānesce „kismet“.

„Ca Slovac am vorbit numai de afacerile slovace, cu toate că cunosc și afacerile române și sērbesci, și soiu, că necazurile lor sunt o copie luată de pe necazurile noastre“... „De-altminteurea așteptăm pe 10 August, și vom vedē, — încheiă d-l Stefanovici, — care va fi sfârșitul? Dēr dacă, contra tuturor așteptărilor, totuși ne-om putē înțelege unii cu alții!“

Glasul desperatului.

Faimosul comi-voyageur „politic“ Dionisiu Pázmándy, a adresat către ministrul unguresc de interne următoarea scrisore deschisă.

Vas-Rahot, 31 Iulie 1895.

Exelență! Măne voi pleca la Bruxella, ca acolo dimpreună cu alți colegi deputați să apărăm Ungaria contra atacurilor nedemne inițiate contra ei din regatul român.

Scopul nostru principal este, ca această corporațiune, ce cuprinde în sinul său pe delegații tuturor corpurilor legislative din Europa, să vină în anul următor la Budapesta, aici să-și țină adunarea generală anuală și să se convingă că: pe de-o parte națiunea maghiară a corēspuns misiunii sale culturale în decursul unui mileniu, pe de altă parte, că naționalitățile nu se bucură nicăiri de mai multe drepturi constituționale (afară de confederația Elvețiană) ca tocmai în Ungaria.

Problema colegilor membri din regatul român va fi desfățuirea conferenței de a veni pe anul 1896 la Budapesta, spre ajungerea cărui lucru vor folosi cel mai potrivit mijloc, adevă pōnegrirea națiunii maghiare, bucinarea în lume, că noi suntem o rasă barbară, asiatică, care ținem în lanțuri pe unica națiune de cultură din Orient, pe descendenții glorioși Rome, pe Valachii din Ungaria și Ardel.

Pe când așa-dēră noi — Jokai, Apponyi, Horánszky, Néményi, Teleky etc. colegi deputați — facem preparările unui tuș ademenitor în străinătate, căți-va agitațori obscuri de ai naționalităților convocă congres la Budapesta pe 10 August. Deja însuși conceptul convocării e o scriere ațitătoare; faptul însă, că 33 afla indiviți în

Ungaria, cari nu numai, că provocă la urde rasă și la fapte contra statului pe o parte a cetățenilor, ci încă îi incuragiază la o luptă unitară armonioasă și sistematică după un plan de mai înainte statorit contra legilor existente și contra instituțiilor de stat, — ei presupun în puterea statului maghiar o astfel de slăbiciune, pe care, dacă am permite-o și numai la aparență, ni-am strica nouē însi-ne foarte mult înaintea opiniei publice europene.

Cum se apărăm noi prestigiul statului maghiar în 13 August la Bruxella, când în 10 August țin turburătorii aceluiasi stat congres la Budapesta? Prevēd deja telegramele bombastice date în totă lumea. Ce de acuse vor pune la dispoziția presei internaționale sub titlul: „Le Congrès des nationalités opprimées siégeant à Budapest!“ Fiind disolvat comitetul național din Sibiu, vor avē așa-dēră un nou organ oficios, care îmbrăoat în caracterul competenței, va da agitatorilor contra supremației națiunii maghiare nouă putere și o anumită legalitate de formă.

Escelență! Dēr până când vom mai suferi noi această lucrare de soboli? Nu simțesc, că tot momentul, petrecut în lucrare, este o nouă rață de speranță în inimile dușmanilor noștri, ér pe noi, cei gata de-a sări în luptă pentru întregitatea statului național maghiar, ne torturēză sentimentul indignațiunii și chinuitōrea înduēlă?

Nu, așa nu mai pōte merge. Trebuie pus capet, și încă curēnd și cu temei — acestei vōntorii naționaliste, acestor uneltiri îndreptate contra statului. Mē întorc așa-dēră către tine, Escelență, ca către cel mai înalt păditor al puterii de stat polițiale, ca să opresci numai decât — pe baza drepturilor legale ce ai — Congresul naționalităților convocat pe 10 August; ér pe cei, cari cu toate acestea se vor aduna, să-i arestezi. Tot-odată dă o ordinațiune tuturor autorităților noastre, ca să se pună odată pentru tot-deuna capet ori cărui conventicul, care, sub pretextul dezbaterii gravaminelor inohipuite de naționalitate, ațită numai focul luptei îndreptate în contra integrității statului nostru.

Acēsta este umilita mea rugare, Escelență, despre care cum-că e proprie miliōnelor acestei patrii, sunt convins mai pe sus de ori-ce indoēlă.

Cu acēsta am rămas cel mai sincer al tēu credincios.

Pázmándy Dénes.

„Contra ideii de stat“.

Acēsta este eticheta sub care „Magyar Hirlap“, organul fanaticului Horváth Gyula, se vaeră și se tângue, că „nulla dies sine linea“, adevă nu trece zi, ca „blăstēmății“ de „Valachi“ să nu atace „ideia de stat maghiar“. Pe răbojul acestor atacuri „Magyar Hirlap“ pune la loc de frunte „Gazeta Transilvaniei“, care „vorbind despre planul mai nou al ministrului Wlassics, ce țintesce la scōtērea limbii maghiare din școlile elementare, scrie, că și limba maghiară ar trebui scōsă din școlile naționalităților“.

Sfirlēza lui Horváth s'a supērat rēu pe „Gazetă“, că ea a numit străină limba maghiară pentru elevii din școlile elementare. Dēr cum era s'o numim? Noi am spus un adevăr, cum a spus și ministrul Wlassics față cu limba germană.

Inșe foia ungurēscă nu și mărginescē supērarea aici, ea ne mai și amenință:

„Nici într'un stat din lume — dice ea — nu s'ar suferi, ca limba statului să fiă numită străină pe teritoriul țerii. Și n'oi putem suferi nici noi. Acela, care află străină pentru sine limba statului pe teritoriul Ungariei, să tragă consecențele“.

Din scrisorile acestea se pare, că ca dela „Magyar Hirlap“ și-au eșit din țitim altfel neputēndu-ne inchipui o amenințare atât de stupidă.

După ce-o sfirșesce cu noi, foia ungurēscă s'apucă de „Allgemeine Ztg.“, care vorbind despre Congresul naționalităților „profesēză aceleași principii ca și „Gazeta“

de a da alarmă de foc. Se aude clopotul și dacă îl suni mai piano. Va să dică încă-odată! Eu mă duc în parchet să aud, cum sună!“

Măestrul e érași la locul său. Clopotul sună din nou.

— „Prea tare! Incă-odată!“

Clopotul rēsună din nou.

— „Tot e prea tare. Nu-l lovi cu atăta sēlbătēcă!“

Clopotul nu mai sună.

— „Ce însemnēză acēsta? Ai adormit?“

Verdi alérgă încă-odată pe soenă și arată, inspicientului, cum trebuie să bată clopotul.

— „Macheroni, cum sună?“

— „Fōrte bine, măestre!“

— „Te rog, iubite Macheroni, du-te până la locul al două-șeci-lea din parchet și judecă de acolo“.

Cu supunere ascultă Macheroni.

— „Ei, cum se aude acum?“

— „Escelent!“

— „Ei bine, dragă Macheroni, du-te în rangul prim.“

Macheroni ascultă.

— „Ei, cum se aude?“

— „Fōrte bine!“

— „Acum te rog, du-te în rangul al doilea.“

Macheroni ascultă din nou.

— „Ei, cum sună acum?“

— „Perfect —“

— „Te rog du-te acum în rangul al treilea și al patru-lea.“

Cu supunere se duce Macheroni în regiunile mai înalte.

— „Ei, cum se aude de acolo?“

— „Escelent!“

— „Se aud lămurit bătăile în clopot?“

— „Da, măestre, ca și cum ar fi miezul nopții —“

— „Pot să mă bazez pe acēsta?“

— „Da“.

— „Ei, bine, acum să mergem mai departe!“

(Va urma).

Foia germană a dis, că Maghiarii nu lasă nefolosita nici o ocazie, ca să nu persecute pe naționalități. „Magyar Hirlap“ răspundându-i asigură pe cei dela foia germană, că pe „ospetii“ Congresului naționalităților nu-i va persecuta nime, din simpla cauză, că *Congresul nu se va intruni nici odată... Adecă îl va opri guvernul.*

Achitându-ne, dorim lui „Magyar Hirlap“ somn liniștit pe „laurii“ turbatului șovinism maghiar, care spumegă și furibundă, când i-se spun adevăruri, cari îl usură și dor.

SCIRILE ȚILEI.

— 24 Iulie.

D-l George Pop de Băsești, vice-președintele comitetului întemnițat, împlinindu-și anul de osândă, ce i-s'a dictat în procesul Memorandului, *iese ați din închisoarea de stat dela Vaș.* D-sa a intrat acolo la 27 Iulie anul trecut; fiind concediat pentru deșe țile din tristul incident al morții soției sale și nesocotindu-i-se timpul acesta, a trebuit să-l împlinescă până ați. Ne bucurăm, că după-ace și-a suportat osândă cu bărbăție, d-l George Pop se reîntorce sănătos în sinul familiei sale și a conaționalilor săi, cari îl vor întâmpina cu aceeași iubire caldă, ce a manifestat-o dânsul pentru ei și pentru cauza comună. Din incidentul acesta îi trimitem și noi sincerile noastre salutări și felicitări!

Din incidentul liberării, damele române din Brașov au trimis D-lui George Pop următoarea salutare:

„Stimate Domnule! Salutăm cu bucurie dâna eliberării D-Vostre din grea temniță. Vă felicităm, că și putut suporta cu bărbăție și demnitate această osândă grea, și vă dorim, să vă țină Dumneșeu încă mulți ani pentru binele și prosperarea nămolului nostru prigonit.“

Școlile de-ale statului în comitatul Treiscanelor. Foile ungurești spun, că în curând au să se înființeze în comitatul Treiscaunelor multe de școlile ungurești de stat. Pentru unele din ele sunt acum în curgere pertractările între stat și comune; pentru cele mai multe însă toate pregătirile sunt gata, rămânând numai să se apuce de zidit. Așa stă lucrul în Cehichis, Highig, Arius, Vâlcele, Tiei (Kreuzburg) și Bită. În Dalnic și Doboli-inferior școlile se edifică acum, în Poiana sărată lucrările sunt impedeate prin faptul, că „înfluințele măestrite“ fac imposibilă cumpărarea unui loc trebuincios pentru școlă; în Brețou, Oituz și Chezdi-Mărtănuș se fac acum pregătirile.

Părechea regală română, în călătoria sa în străinătate, a trecut Sâmbătă la 2 ore și 20 minute prin gara Brașov.

Complezanța păcătoasă. La Chireu, după cum se vede din textul invitației, ce-o publicăm mai jos, tinerimea studiosă română din Gherla și jur va da la 11 August n. c. o petrecere. După cum apare din invitație, petrecerea va să aibă caracter românesc, scopul încă e românesc, arangerii de-asemena sunt Români. Cu toate acestea invitarile sunt tipărite pe-o parte românește, er pe alta ungurește! Adecă ne pare cu atât mai bătător la ochi, deore-ce arangerii sunt tineri studenți români, dela cari așteptăm dovezi de ambițiune și mândria națională, er nu de servilism și complezanța păcătoasă. Ori dora s'au temut tinerii gherlan, că decă invitarile vor fi numai românești, Maghiarii, — făcuți ori născuți, cu pienteni, ori cu perciuni — nu le vor cerceta petrecerea? Dér ce lipsă aveau ei de-a se insinua „bună-vontei“ unor șovinști, cari de-atâtea-ori au dovedit, că cercetăz societățile române numai pentru-că să espioneze și să caute pretexte de a-și face „merite“ prin caluminarea noastră? Decă-i introduci în societate, îți cer să vorbești ungurește și să ai împreună cu ei la „cșardas“; decă-i ascuți, te faci de ris; de nu-i ascuți, ești taxat ca nepariot fanatic și periculos. Câte neplăceri n'au avut de a îndura Românii din cauza

introducerii unor astfel de spionii în societățile lor, și din toate acestea gherlanii încă n'au învățat minte? Cei ce vor așa-déră se arangeze petreceri românești, arangeze-le, dér decă nu se simt în stare de-a o face acésta fără a espune și injosi pe Români, atunci mai bine să și vadă de treburi și să lase arangiarea petrecerilor în sarcina altora, cari sunt mai bărbați și sciu să se reprezente cu demnitate societatea română.

—o—
Incercări zadarnice. „Budapesti Hir-lap“ este informat, că Dionisiu Pásmándy a scris o broșură francesă asupra cestiunei române, cu scop, ca să lămurască, rogu-te, pe membri Conferenței interparlamentare asupra acestei cestiuni. — Pécac de timp pierdut și de oboseli zadarnice.

—o—
Mórtea unui archiduce. Archiducele Robert-Ferdinand-Salvator, fiul marelui duce de Toscana, a murit în Lindau în urma unei peritonite.

—o—
Dela băi. Ni-se scrie, că la băile din Sângeorgiu Năsăudului au sosit până acum peste 150 familii, dintre cari 50 sunt Români, apoi vin Evreii în număr mare, Germanii și Ungurii sunt cei mai puțini. — La Vâlcele numărul total al vizitatorilor însemnați pe listă e de 290, cu 852 persoane. În acest număr însă sunt însemnați și foarte mulți turiști și trecători, cari abia au dormit câte-o noapte în Vâlcele și s'au dus mai departe. În total, băile dela Vâlcele, în comparația cu timpurile de mai înainte, sunt slab cercetate, mai slab chiar și ca anul trecut. Jumătate dintre ospetii aflători ați la Vâlcele sunt parte Români, parte Evrei din România; Români dela noi sunt de tot puțini. Pe promenadă se aude mai mult limba română, cu toate acestea însă muzica abia cântă câte-o piesă românească, pe când „cșardas“-uri destule.

—o—
Portul Constanța. Pe la începutul lunii viitoare se vor începe lucrările mari de construcțiune a portului Constanța și a căror valoare se ridică la un milion lei. Personalul de control a fost deja numit de ministrul lucrărilor publice român.

—o—
Conflict turco-bulgar. Mercuri s'era un post bulgar de vr'o deșe omeni stabilindu-se lângă *Tilkili*, în teritoriul restituit Bulgariei de curând, un detașament de vr'o 60 de soldați și bașibuzucii a deschis focul în contra postului bulgar. Aceștia nu au răspuns și au sfârșit prin a fi înțeleși de Turci, cari au încetat focul. Cei doi comandanți au schimbat explicațiuni, și un sergent turc a declarat, că el luase pe Bulgarii drept insurgenți. Câți-va omeni ai posturilor vecine au fost trimiși pentru a întări postul bulgar.

—o—
Falimentul unei case de bancă. Din Genua se scrie, că casa de Bancă Bingen Frères, a fost declarată în stare de faliment; se vorbește de un pasiv de 10 milioane. Suma exactă a pasivului casei Bingen nu se cunoște încă. Acest pasiv ar lăsa un deficit de 4.000.000 rentă asupra piețelor din Londra, Paris și Italia. Printre cauzele desastrului se vorbește de 20.000.000 de operațiuni *à la hausse* asupra schimbului din Franca.

—o—
Monetizarea în Franca. În monetăria din Paris s'a început baterea a 8 milioane lei în monede divisionare cu milesimul 1895. Aceste piese de argint trebuiau să fi bătute cu o nouă efigie, dér desemnurile propuse ne-find acceptate, ele vor fi investite cu mărcile obișnuite. Se scie, că dela 1870 moneda francesă cuprinde două feluri de efigii: *Genul* pentru piesele de aur de 100, 50 și 20 lei; *Deșta* pentru piesele de aur de 5 și 10 lei și pentru piesele de argint de 5 lei.

—o—
Logodnă. D-ra *Agapia T. Nicolau*, flica d-lui Teodor Nicolau din loc, s'a logodit Sâmbătă s'era cu d-l *Dimitrie Vulc* din Săliște. — Adresăm sincere felicitări tinerei părechii.

Concert. Muzica orășenească va concerta mâne, Marți în grădina otetului „Nr. I.“ Inceputul la 8 ore s'era.

Din țera asasinatelor.

Deputațiunea bulgară a sosit alaltieri în Sofia. La *Țaribrod* a întâmpinat-o 2000 de Bulgari, ai căror conducători, *Valko Meciov*, i-a ținut o vorbire de bineventare, mulțămindu-i pentru împlinirea marelui misiuni. *Metropolitul Clement* a răspuns, că marea națiune rusă se pórta față de poporul bulgar tot cu aceleași sentimente, ca atunci când a liberat, organizat și creat Bulgaria.

La 2 ore d. a. deputația a călătorit mai departe spre capitala bulgară.

În Sofia a ajuns la 7 ore d. a. La gară i-a eșit înainte un public imens, între care și miniștrii *Stoilov*, *Mađsarov* și *Minciovici*. Mulțimea număra peste 2000 de omeni. *Metropolitul Clement* a fost ridicat și dus pe umeri până la trăsura, fiind aclamat entusiastice în tot parcursul.

—*—
Telegraful aduce scirea despre un nou omor, ce s'a săvârșit în *Tatar-Bazarjik* (Rumelia orientală) asupra lui *Matantiev*, președintele clubului stambulowist, și amic sincer al lui Stambulow. Un individ cu numele *Verekata*, l'a rănit de mórte cu un pumnal. Imprejurările omorului nu sunt cunoscute încă; fapta a produs senzație pretutindeni, și partizanii lui Stambulow sunt cuprinși de o adevărată teróre. Se presupune, cu drept cuvânt, că exista o bandă secretă de ucigași, cari și-au făcut o lungă listă a acelorora, pe cari vor să-i culce la pământ.

Producțiuni și petreceri.

Tinerimea studiosă din Armeni invită la petrecerea de vară, împreună cu *producțiune teatrală, declamări, cântări și joc*, ce se va ține Duminecă în 11 August n. c. în comuna Armeni, într'o grădină privată; er la timp nefavorabil în școlă gr. cat. Venitul curat e în favorul reuniunii de pompieri de acolo. Inceputul la 4 ore d. a. Intrarea de persoană 50 cr., de familie 1 fl. Ofertele marinimóse se vor chita pe cale diaristică.

Program: 1.) „Dușmancele“, poesie de G. Coșbuc, declamată de d-șora Elena Opriș. 2.) „Nevasta care iubese“, cor mixt de G. Musicescu. 3.) „Paul Chinezu“, poesie de I. Nenișescu, declamată de * 4.) „Dis-a badea c'a veni“, cor mixt de G. Musicescu. 5.) „Inelul și năframa“, poesie, decl. de d-șora Maria Neagoe. 6.) „Pietra din casă“, vodevil într'un act de V. Alexandri. 7.) „Herșou Boccegiul“, oântec comic predat de d-l Aurel Bratu, stud. sextan.

—*—
Programa concertului dela Turda, ce se va da împreună cu petrecerea anunțată pe 10 August n. c. este următoarea: 1.) „Piano-solo“, de d-șora Polixena Mesaróș. 2.) „Declamațiune“, de d-șora Augusta Vlăduțiu. 3.) „Cântare solo“, de d-șora Olimpia Vlăduțiu, acomp. pe piano de d-șora Augusta Vlăduțiu. 4.) „Violină solo“, de d-l Cornel Popovici, acomp. pe pian de d-na Victoria Popovici. 5.) „Discurs“, de d-l Valer Moldovan. 6.) „Duett: țimbal-violină“, de d-șora Marița Chiorean și Drd. Iuliu Popescu. 7.) „Declamațiune“, de d-l Iustin Pop. 8.) „Violină-solo“, de d-l Ioan Mesaróș, acomp. pe piano, de d-șora Polixena Mesaróș.

Inceputul la 7 ore s'era.

—*—
Inteligența stud. română din Gherla și jur invită la petrecerea de vară, care se va arangia la 11 August st. n. 1895 în localitatea băilor dela Chireu. Venitul curat e destinat pentru biserica gr. cat. din Gherla. Intrarea de persoană 80 cr. Inceputul la 7 ore s'era. Înainte de pauză se va juca „Călușerul“ și „Bătuta“ de 13 mși. Suprasolvirile se chiteză pe cale diaristică.

—*—
Tinerimea română din Bran, are onóre a vă invita la petrecerea de vară, ce se

va arangia Joi în 27 Iulie st. v. 1895. Inceputul la 7 ore s'era precis. Bran, în 20 Iulie st. v. 1895. Tinerimea română. Prețul de intrare la bunăvoința p. t. public. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice. Ofertele marinimóse se vor chita pe cale ziaristică. Program: 1. Arvinte și Pepelea, vodevil într'un act, de V. Alecsandri. Persónele: Arvinte, d-l I. Ionică, Pepelea, d-l I. Stoian. Mandica, d-șora I. E. 2. Rugămintea din urma, poesie de G. Coșbuc, declamată de S. Pușcariu. 3. Conul Leonida, farsă într'un act, de I. L. Carageale. Persónele: Conul Leonida, d-l I. Enescu. Efimița, d-șora G. S. Safta, d-șora I. E.

SCIRI ULTIME.

Budapesta, 4 August n. (Coresp. spec. a Gaz. Trans.) Ați la 7 ore 20 minute dimineța au sosit la Budapesta Majestățile lor *Regele și Regina României*, însoțiți de damele de onóre: *Begnescu*, *Mavrogheni* și de Domnii adjutanți *Colonelul Priboianu* și maiorul *Istrat*. La gară au fost întâmpinați de d-l Balș, Consul general al României, împreună cu Dómna, și de d-l vice-consul *V. Bercianu*, precum și de d-l *Rosetti Solescu*, ministrul României din Belgrad, care din întâmplare se afla la Budapesta.

D-na Balș a prezentat M. S. Reginei un buchet frumos, compus din glandiole, rose și alte flori de sezon.

Conduși, de autoritățile căilor ferate și reprezentanții Capitalei în salonul regal, aici au petrecut timp de o oră și apoi și-au continuat călătoria spre Viena.

La despărțire Majestățile lor erau foarte veseli și afabili.

Sciri telegrafice.

Viena, 5 August. Ministrul de esterne Golukowsky a vizitat er pe cancelarul Hohenlohe la Aussee, de aici a plecat apoi la Ischl.

Sofia, 5 August. Poporațiunea a făcut o mare ovațiune *Metropolitului Clemente*.

Acesta a dis, că s'a dus la Petersburg la dorința prințului, a guvernului și a poporului. Rusia do-resce binele și progresul Bulgariei. Decă principele și guvernul vor merge în înțelegere, vor ajunge la scop.

DIVERSE.

De câte-ori și-a scos Napoleon sabia? S'ar pără aprópe cu neputință, că marelui beliduce *Napoleon*, care își conducea oștile din învingere în învingere, să-și scóțta sabia singur numai de *trei ori*. Și lucrul totu-și este adevărat. Întăia-și dată și-a scos sabia, ca să se apere la 1812 pe când se reîntorcea din Rusia cu suita sa și pe drum fú atacat de-o trupă de Cazați. Ajuns în strimțóre Napoleon se puse în fruntea vitejilor săi cu sabia în mână și fugări pe inimic. A doua-óră s'a întâmplat la 1814. Generalul frances *Colbert* atacase la *Arcis-sur-Aube* cu cavaleria francesă trupele ruso-austriace, dér pedestriimea inimică înproșca glónțele asupra Francesilor cu atăta furiă, în cât aceștia întorcând spatele fugeau ne-bunesce, ca să-și scape viața. Cavaleria rusă s'a luat după ei, când de-odată observă Napoleon și eșindu-le înainte strigă cu vocea-i tunătoare: — „Cine cutéză să se retragă?“ În momentul acela voi să-și scóțta sabia, dér ea era ruginită. Era aprópe să fiă încunjurat de Cazați. În urmă însă îi succese să-și tragă din teócă. Numai decăt ajunse cavaleria francesă și punându-i-se în frunte, începú atacul. Martori oculari spun, că s'a repeđit între inimici cu atăta turbare, încât aceștia oprindu-se se retrăgeau, er ostașii francoesi au prins inimă alungându-i. Mai pe urmă s'a întâmplat la *Waterloo*, dér atunci a tras-o prě târđiu, și el însu-și a fost silit să se refugieze.

„Austria salută în Regele României pe credinciosul amic al patriei, pe ilustrul Suveran, adevărat prinț și tată al poporului său; în Regina ei adoră pe femeia generoasă și pe principesa, care a găsit așa de repede drumul inimii poporului român.

„România este o vecină bună și onestă, careia îi stringe mâna cu bucurie“.

Gimnasiul de stat din Gherla.

La începutul erei constituționale maghiare, ministrul de culte și instrucțiune publică de atunci, Br. Eötvös, cu ocaziunea desbaterei bugetului pentru instrucțiunea publică, a declarat în parlament, că v. înființa pentru Români două gimnasii de stat — firesce, cu limba de propunere română — unul în Gherla, și altul în Jombor.

Timpul s'a schimbat, și cu el și omenii și împrejurările. Promisiunea a rămas promisiune; de gimnasiu, ori altă școală înființată, ori înființândă de guvernul unguresc pentru cultivarea Românilor, n'a fost mai mult nici vorbă. Scim cu toții, ce rezultat au avut pașii întreprinși de frații noștri din Caransebeș la guvern pentru a li-se permite să-și înființeze un gimnasiu român cu speșele lor.

Cu toate acestea este fapt, că la dorința Armenilor, ministrul de culte și instrucțiune publică Csaky, cu începutul anului școlar 1894—5, a înființat în Gherla un gimnasiu de stat pentru Români. Cine a auzit de acesta, de sigur își va fi adus aminte de promisiunea de odinioară a lui Eötvös, făcută în parlamentul ungar, și de cum-va n'ar fi cunoscut împrejurările, ar fi trebuit să se mire mult, cum este cu putință, ca un Csaky, dușmanul neîmpăcat al Românilor, să poarte atâta grijă de cultivarea acestora!

Dér nu este nimic de mirat. Csaky a înființat, ce-i drept, acest gimnasiu pentru Români, dér nu ca să-i cultive, ci ca să-i desnaționalizeze. Acesta o dovedesc însăși cuvintele deputațiunii orașului Gherla, rostite prin conducătorul său, cu ocaziunea reprezentațiunii făcute în cauza acesta la guvern.

Locuitorii armeni din Gherla adevărați, din considerațiunii de speculă, hotărâseră să ceară dela guvernul unguresc înființarea unui gimnasiu superior de stat în Gherla, oferind și comuna politică o sumă destul de însemnată în bani. Spre acest scop trimiseră la Budapesta o deputațiune, care se prezentă la ministrul de atunci al instrucțiunii publice, conte Albin Csaky, sub conducerea deputatului dietal dr. Anton Molnar. Acesta duse, că locuitorii armeni din Gherla pentru „eternizarea serbărei milenului“ doresc, ca gimnasiul inferior armeno-catolic, susținut de comună, să se completeze și susțină din partea statului. Pentru a arăta, cât de necesară ar fi înfiin-

Aida lui Verdi. Măestrul își încrușează brațele și pare, că ascultă cu atențiune.

— „De ce ascuți cu atâta evlavie, măestre,“ îl întrebăm noi.

— „Acest om de sus imi înbunătățește pe Aida mea. Pot să învăț ceva dela dânsul!“

Toți ridem.

— „N'ar fi mai bine să trimitem pe o insulă pe toți aceia, cari vă înbunătățesc în chipul acesta musica d-văstră?“ întrebă unul.

— „Unde ar fi o insulă atât de mare?“ răspunse măestrul cu veselie.

După aceea dete un alt curs conversațiunii și ajungând lângă hotel, ne mulțămescem pentru însoțire.

Ne luăm rămas bun dela regissorul Verdi, poftindu-i noapte bună, în speranță, că în ziua următoare nu va fi atât de sever.

Această speranță însă rămase numai o speranță deșertă, cu care ne mângâiam în cele cincideci și opt de probe ale piesei Falstaff de pe o țigă pe alta.

(„Berlîn. Tgbl.“)

Ucu.

țarea unui asemenea gimnasiu și din punct de vedere al „ideii de stat maghiar“, conducătorul deputațiunii adăuse:

„Românii au în Gherla episcopia și seminar teologic, tinerii români graviteză spre Gherla. Gimnasiul de stat va servi pentru a maghiariza tinerii români din ținutul Năsăudului și al Maramureșului“.

Csaky îndată ce a auzit de maghiarizarea Românilor, s'a însuflețit și a și promis deputațiunii, că-i va împlini dorința. Se dice, că episcopul Szabo încă ar fi sprijinit mult cauza Armenilor.

Au urmat propuneri din partea ministrului și oferte din partea comunei orașenești, și la 23 Iulie 1894 s'a încheiat contract între ministrul, ca reprezentantul statului, și între comună. Eță punctele mai principale din acest contract: 1) Comuna dă pentru tot-deună gimnasiul inferior armeno-catolic statului, cu condițiunea, că ministrul de culte și instrucțiune publică să-l completeze la 8 clase. 2) Comuna se obligă a da intravilan gratis pentru edificarea gimnasiului: la edificare să dea 100,000 fl. și să depună la cassa statului în tot anul 9,040 fl. 62 or. 3) Comuna stipulează condițiunea, de a-se aplica la gimnasiul de stat profesorii de mai 'nainte; a aplica și salarisa un profesor ordinar de religiu-nea romano-catolică, și pentru învățarea limbii și literaturii armenesci, ca studiu extraordinar, a numi învățator, pe care guvernul să fiă dator al salarisa.

Cu începerea anului școl. 1894/5 gimnasiul s'a deschis, adăugându-se deocamdată clasa a V-a. S'au înscris de toți 184 elevi ordinari și 2 privațiști. La fineș anului școl. 1894/5 au deșus esamen: 170 elevi, dintre cari 92 Români, și 78 Armeni, Unguri, Jidani etc. După teritoriu, cel mai mare contingent l'a dat orașul Gherla (45 elevi) și comitatul Solnoc-Dobăca (93 elevi).

Dintre elevi, 39 au fost scutiți parte de jumătate, parte de întreg didactrul. Ce cugetați, în ce proporțiune? Dintre 92 Români, au fost scutiți 15, pe când dintre 78 Armeni, Unguri și Jidani au fost scutiți 24. Acesta dispozițiune exprimă mult.

Revoltător e cu deosebire, că 79 tineri români gr. cat. (13 au fost de religiu-nea gr. or.) dela gimnasiul de stat din Gherla, au fost siliți să învețe religiu-nea și morala dela un Armén-kossuthist. Ce creșcere religio-morală poate să li-se dea tinerilor români în celelalte institute streine, când în Gherla însuși episcopul actual nu arată nici un interes față cu religiu-nea noastră strămoșească, în care ar trebui să se crească copiii noștri, fiitorii susținatori ai dieceșei, dintre cari mare parte vor deveni preoți?

Și noi contribuim la susținerea gimnasiului de stat din Gherla; ca cetățeni avem prin urmare drept de-a pretinde să ni-se dea și nouă partea convenită la această școală. Armenii au catechet cu salar de profesor ordinar, au învățator pentru limba și literatura armenescă de-ase-menea salarizat. Dér ce avem noi? În loc, ca cel puțin o parte din studii să se propună în limba română și să se numească și dintre Români profesori, nu ni-s'a sistemizat nici măcar o catedră pentru limba și literatura română, ba nici chiar un catechet nu s'a adus. Cu toate aceste, gimnasiul de stat din Gherla s'a înființat pentru Români!!

Și Prea Sântia Sa episcopul Szabó le tolerază toate acestea în liniște! El suferă să fiă desconsiderată înaintea ochilor săi și în asemenea mod religiu-nea strămoșilor noștri, și nu află de cuviință să facă măcar un pas în interesul acesteia. În schimb însă știe Prea Sântia Sa să se pună în serviciul guvernului, pedepsind și intimidând preoții și învățătorii noștri, cari „cutéză“ a-se folosi de drepturile lor cetățenești....

D.

SCIRILE DILEI.

— 25 Iulie.

Parastas pentru generalul Traian Doda. Duminecă în 16 (28) Iuliu s'a ținut parastas în biserica din Prilipeț pentru generalul

Traian Doda. Prilipețul este locul născerii generalului. La parastasul celebrat de parochul local și asesorul consistorial Mihaiu Blidariu, a asistat întreg poporul cu mic cu mare, bătrâni și tineri. În decursul serviciului diviu, la amintirea numelui marelui răposat, dér cu deosebire în decursul predicii ținute de preotul pontificant, în care a descris viața și virtuțile generalului, se vedeau ochi plini de lacrimi. Pe biserica, și pe casa, în care s'a născut generalul, s'a arborat stégul de doliu, unde are să falfăie trei săptămâni. În decursul acestui timp nu se vor ține în Prilipeț nici jocuri, nici alte petreceri. Poporul vré să jălăscă pe bărbatul, care și-a consacrat viața binelui națiunii sale.

—o—

Limba română și gimnasiile sășesci. Fôia sășescă „Bistritzer Ztg.“, după ce într'unul din numerii săi mai noi arată, că mai la toate universitățile germane și austriace se sistemizează catedre de limba română, pledază de-a se introduce această limbă ca studiu și în gimnasiile sășesci. „E curios“, dice fôia sășescă, „că chiar la gimnasiul nostru (din Bistrița), care se află într'un comitat locuit mai ales de Români, nu li-se dă școlarilor ocaziune să învețe limba română, atât de apropiată de noi, atât de neapărat necesară în viața practică și atât de interesantă din punct de vedere științific. Viața ne șiesce pe toți din cea mai fragedă copilărie, să învățăm a vorbi românește și totuși, nici unul nu șcim scrie și ceti. Și cât de des vin în perplexitate (din cauza necunoscerei limbii române) chiar cei ce au absolvat școle medii și inferioare. Judecător, avocat, funcționar de administrație, preot, învățator: nici unul nu se poate lipsi de ea“.

—o—

O salutare a tinerimei. Din incidentul eliberării din temnița Vațului a d-lui George Pop de Băsești, tinerimea română din Brașov i-a trimis o salutare — subscrisă în numele ei de d-nii Al. Străvoiu, rigorosant în drepturi; V. Branisce, candidat de profesor de desen și D. Lupan, stud. filosofie, — în care se dice între altele: „O bucurie nespuse a cuprins inimile noastre la auzul șirei, că cu ziua de astăzi părăsiți al temnițelor întunec. Și e la loc această bucurie a noastră, căci vedem în D-văstre pe acel bărbat, care s'a luptat cu abnegațiune pentru fericierea nămului său, a servit națiunea sa timp îndelungat prin suferințe grele, și care astăzi este redat nămului românesc. Primiti, Mult Stimat Domnule, din incidentul acesta îmbucurător, cele mai respectuoșe salutări ale tinerimei române din Brașov“....

—o—

Curs pentru inspectorii de matricule. Ministrul de interne a convocat pe toți inspectorii de matricule la Budapesta, unde se va ține în 21, 22, 23 și 24, atât înainte, cât și după prânț, curs de instrucțiune în palatul celui ministeriu. Prelegerile vor fi ținute de Dr. Lukács György, secretar în ministeriul de interne, referentul ministerial al afacerilor matriculare și Dr. Töry Gusztáv, consilier de secție și referentul afacerilor matriculare la ministrul de justiție.

—o—

O decisiune a Curiei. Mare șvon a făcut zilele acestea decisiul Nr. 60 al Curiei regesci, care a consternat nu numai pe juristi, ci tot-odată și pe comercianți și industriași. Articulii de lege (XXII 1877; XIV 1868 și XIX 1881), după cari se purcedea până acuma, dispuneau, ca sume mai mici de 20 fl. în afaceri comerciale sunt a se judeca nu de judecătoria comunală, ca for în cauze bagatele, ci de judecătoria regescă cercuală, ca for în afaceri comerciale. Acesta a fost un favor nespuse de mare, din cauză că creditorul putea piri pe debitorii cu mai puțin de 20 fl. la propria sa judecătoria cercuală și încă pe speșele celui din urmă. Legea cea nouă (XVIII 1893), nefacând nici o deosebire între judecătoria cercuală, ca for comercial și necomercial, îndrăpă ori-ce afacere, care nu privesce judecătoria comunală, până la 500 fl. (1000 corone) la judecătoria cercuală. Afaceri de piră, ce provin mai ales din asigurațiuni

și alte daraveri de acest soi, (comerciale) până la 20 fl. erau transpuse ca sumarie la judecătoria de cerc. Vine acum Curia și dice, că aceste lucruri nu mai cad în competența judecătorilor cercuale regesci, ci sunt a-se rezolva la judecătoria comunală. Greutate se nasce pentru comercianți din cauză, că trebuie să acuse pe debitorii până la 20 fl. la judele lor comunal, unde nu se lichidează speșe pentru nimenea.

—o—

Cancelaria de avocat. D-l Dr. Ioan Dămian face cunoscut, că și-a deschis noua sa cancelaria de avocat în Detta (comit. Timișului).

—o—

Cruțați apa! Dela primăria comunală din loc primim spre publicare următoarele: Pentru-ca să se pôtă servi populațiunii apa de lipsă, care de-odată a început a scăde, a trebuit să se incuie rezervoarele pe timp nehotărît. Se va slobođi apă numai dela ôrele 5½ până la 8 dimineța; dela 12—2 d. am. și dela 5—7 sêra. Cei ce consumă apă în cantitate mare, sunt de-ocamdată avisați a și-o procura din rezervoarul principal. Se interdice mai departe a lăsa deschise canalele din casele private ca apa să curgă continuu. Posesorii caselor în cari aparatele pentru conducerea apei nu sunt destul de întărite, sunt provocați a-le repara, la din contră vor fi lipsiți în viitor de apă.

—o—

Cassa pentru ajutorarea morboșilor și pentru imormântarea celor defuncți din Brașov, acôrdă copiilor membrilor săi, pe lângă un paușal de 1—2 fl. la an, tractare medicală gratuită și medicamentele prescise le dă cu 10% mai știne. Fie-cine care știe, că mortalitatea copiilor nespuse de mare se datoreșce mai ales neînșemnatăi îngrijiri medicale, în astfel de oasuri se va bucura de această inovațiune salutară și va sprijini societatea în mersul ei binefacător.

—o—

Musica orășenească va concerta ađi sêra în grădina dela Hotelul „Nr. I“, și mâne sêră (7 August) la restaurantul Erdélyi de pe promenadă. Începutul la 8 ôre. Intrarea 30 cr.

Răspuns la „Intâmpinarea“ d-lui Ghețe.*)

Motto: „Es kann der Frömmste nicht im Frieden bleiben. Wenn es dem bösen Nachbar nicht gefällt.“

Schiller în „Tell“, actual IV, scena 3.

În numerile 103—105 ai acestui stimabil diar, d-l Ghețe a cređut de bine să publice o „Intâmpinarea“ la corespondența din Năsăud, apărută cu două luni mai înainte, în numerile 55 și 56, corespondența, ce pune în relief purtarea d-lui Ghețe față cu patronii gimnasiului, dela cari el are ađi pe an 1000 fl. salar, 100 fl. remunerațiune ca notar al conferențelor profesionale, plus cartir neplătit și alte accidentii mai mărunte, acestea din grația d-lui Ciocan, atât de darnic din ale grănițerilor, mai ales când e vorba a-și face favoruri sie-și și chienților săi.

Nu eu sunt autorul corespondenței din Năsăud; însă tocmai pentru-ca nu sunt preocupat în afacere,*)) mă simt dator, ca grănițer și membru ales în comitetul fondurilor grănițerești, a arăta, că „Intâmpinarea“ d-lui Ghețe nu e în conformitate

*) Intârđiat, fiind-că d l secretar al fondurilor nu mi-a dat voie să iau din arhivă datele necesare la răspunsul acesta și am trebuit să mi-le adun pa altă cale mai lungă, pe când lui Ghețe i-s'au deschis larg toate ușile arhivei, deși el e membru denumit de regim, eu însă sunt membru ales de grănițeri și în același timp și membru în comisiunea censurătoare, cu speciala ei îndatorire, de a cerceta și actele arhivei.

*) Împrejurarea, că scriitorul răspunsului de față se află pe teren neutral de ôre-ce nu dânsul a provocat discuția, nu pôtă servi decât numai în favorul clarificării stării adevărate a lucrurilor.

— Red. „Gaz. Trans.“

starea de fapt a lucrurilor. Și ca se nu
supărare, voi urma în răspunsul meu
am observat de d-sa în „Intemplinare.”

Ca de „introducere” d-l Ghețe ține
cuvântă a regula pe autorul, s'eu autorii
correspondenței (nu mai scie nici el, câți
sunt), cu o sumă de epitete din cele mai
trăgătoare d. e. „spirite foarte neliniștite,
bătăioase, neimpacate,” cari au scris „in
tonul cel mai pătimăș și nedecent”, pu-
tând „tote într'o lumină falsă, mistificând
prin informații neconștientoase, răutăcioase,
neexacte și tendențioase,” dovedind „patimi
bătăioase, intoleranță, separatism, exclusi-
vism, odiu personal, ură pentru tot ce e ue-
rănter,” în ochii cărora sunt un „ghimpe
toți Români din afară, amărindu-le traiul,
rătăndu-i mașter, șicanându-i, suspționan-
du-i și denunțându-i chiar” etc. etc.

Cum se vede, d-l Ghețe și-a scocat
tot dicționarul său de vorbe slabe, și decât
nu li-a d'is autorilor încă și „hoți” și „til-
lari,” este ca se nu vină în conflict cu
codul penal. Și cu toate acestea d-l Ghețe
firmă despre sine, că e „om de bună cre-
șteră.” Marele naturalist frances Buffon însă
zice: „Le style c'est l'homme,” stilul e in-
truși omul, ăr Români au și el vorba sa:
„Vorbesce să te ved.” — Autorii cores-
pondenței, la rându lor, se pot consola,
căci d-l Ghețe nu p'ote să-i offenseze.

„Grănițeri” și „țărani.” În privința
acesta d-l Ghețe scrie, că „odiul și ten-
dența separatistică este, ce e drept, o b'olă
mai veche în acest ținut, și pătimește și
azi de ea un grup de omeni, cărora le
place a-se numi pe ei „vechi grănițeri;” că
acest grup și-a pus în practică netoleranța
sa aproape față de toți, câți au venit aici
din provincie, începând dela căpitanul Bo-
hățel, până la cel din urmă cancelist; că
tractarea mașteră din partea acestui grup
s'a simțit o nime mai mult, decât omeni,
cari au fost angajați aici în serviciul fon-
dului, — dovadă venirea și depărtarea de
a lui I. Papiu, Marcian, Sécuiu, Cior-
ceriu, S'erb, Nic. Pop, Dr. Maier etc; că
se v'eri la toate le pune „exclusivismul,
pe-l cultivă acest grup, dintr'un odiu per-
sonal nejustificat, față de cei doi membri
ai colegiului profesoral, ce nu sunt de
proveniență grănițărăscă.”

Șiret om d-l Ghețe, ce n'ar fi socotit
nimic despre el. Genându-se a-se prezenta
publicului singur singurel în halatul dela
urma Ciocan et comp., și-a incirpat un
„grup de omeni,” toți jertfe nevinovate
ale cruzilor grănițeri, și ca se nu fiă ob-
servat în totă golăciunea sa, s'a trudit a
văli totul într'o c'etă de frase g'ole, frase
de cloacă. D'ér se i-au lucrul pe r'end dela
inceput.

Referitor mai întâiu la „b'olă veche
a odiului și separatismului,” ea n'a existat
și nu există decât în incihpura d-lui
Ghețe, care

„Pune vina la sucală,
Că ce face p'auza rară.”

Au nu înțelege d-sa, că decât „b'olă”
ar fi existat și ar exista, vina ar cadé în
capatul țăranelor? Atunci l'ași întreba: cine
a provocat-o? Căci o b'olă nu se produce
din senin, ci trebuie să-și aibă cauza ei
specială.

Grănițerii, ori câte-ori Români n'e-
câștău au b'atut la ușa lor, tot-déuna i-au
primit cu inimă românească, cu brațe des-
chise. Intrebe numai d-l Ghețe pe căpi-
tanul suprem Bohățel, care scie, că denu-
mirea sa de căpitan suprem a urmat la re-
peștile noastre cereri, adresate Monarchu-
lui și arhiducei Rainer, pe atunci preșe-
dinte al consiliului de miniștri, cu toate
că aveam și dintre noi mai mulți candidați
la această dignitate; ăr la intrarea sa în
Năs'ud i-s'a făcut o primire, ca unui prin-
cipe. De-odată cu d-l Bohățel și sub du-
rata căpitaniei sale au venit la noi și au
solicitat funcțiuni: Șipotar, Micheș, Măr-
ginean din Dateș, Axente din Fr'euș și alții.
Bohățel a stat căpitan până la desființarea
disictricului, Micheș și-a cump'erat oasă în
Năs'ud și la m'orțea sa a făcut o modestă
fundațiune culturală pentru Năs'ud și Blașiu;
Mărginean a murit în Bistriță, d'ér vedu-
va lui s'a reintors cu fiicele ei în Năs'ud,

unde locuesce și azi, și mai sunt și alți
Români negrănițeri, fără funcțiuni, cari
s'au stabilit în Năs'ud, ca se m'oră aici —
de „odiul grănițărăsc,” inventat de d-l
Ghețe.

D'ér d'ice d-sa, că ne-asem'nat mai
mașter au fost tratați cei din serviciul fon-
dului. Se va vedé. Părintele Sécuiu n'a
stat nici când în legătură cu fondul, ci a
fost profesor de musică la preparandia din
Năs'ud, înființată de ministerul din Viena
și desființată de ministerul din Budapesta;
incetând preparandia, Sécuiu a fost revo-
cat, Ciorceriu a murit t'iner, ăr de Nic. Pop
mai bine e să tac. Ceialalți profesori, căș-
tigându-și prin serviciul lor la gimnasiul
nostru un titlu de recomandațiune, au ina-
intat toți. D-l Papiu a trecut ca preot la
sat și azi e canonic în Gherla, Marcian a
obținut un post de profesor și director în
România cu retribuțiuni mai bune, S'erb
s'a făcut protopop respectabil, Dr. Maier a
trecut profesor la seminarul din Sibiu și
azi e și el protopop în S'eliște. — Deo-
sebit de acesta ei au mai primit din fond
escontențări cuvințioase, fără ca adminis-
trațiunea să fi fost obligată ale da. E'oa
„trista esperiență,” cu care s'au reintors
dela noi domnii aceștia. D'ér posito sed
non concessio, că ei toți au fost tractați
așa, cum afirmă d-l Ghețe; fapt e, că nici
unul din ei nu s'a făcut Juda grănițeri-
lor. —

Din sc'adere în sc'adere, d-l Ghețe,
care la început generalisase odiul și ne-
oleranța, pe urmă îl reduce la „cei doi mem-
bri ai colegiului profesoral, ce nu sunt de
proveniență grănițărăscă.” A critisa proce-
dura sa necalificabilă și a sbioiui faptele
sale detestabile, însămnă în ochii săi „odiul
personal nejustificat.” Au nu scie d-l cleric
Ghețe, că chiar și după prescripțiile reli-
giunei, numai atunci critizezi și sbioiesci,
când e speranță, că respectivul se va in-
t'oroe, ca să fiă viu și să nu mai p'ec'atu-
escă? Când ar exista și numai o umbră de
odiu, de mult s'ar fi luat m'asuri de a sc'ă-
pa „ținutul acesta” și gimnasiul de aceste
două persoane nefaste. Nu este timpul
acum, a da publicității toate p'ecatele lor
și stările, cari le-au favorizat; se va face
acesta, când gimnasiul și averile grănițeri-
lor vor fi la adăpost de planurile d-lui Ci-
ocan et comp.

(Va urma.)

Vasile Petri.

*) Din contră ei sunt odioși și neto-
leranți până la sfruntare. S'au făcut sate-
lții și complicitii lui Ciocan („volbură se
l'egă și de urziol, ca să se ridice”) și v'ê-
d'end, că opoziția se desț'eptă, au avut cu-
tezanța a amenința în public: „Vom sdrobi
materialmente și spiritualmente pe toți con-
trarii lui Ciocan.” S'au și pus pe lucru.
Vre-o doi trei s'au stins în fl'ora vieții, și
ultima respirare li-a fost un bl'ăstem asu-
pră-le; alți câți-va, aproape ruinați mate-
rialitose, numai conșința lor curată și
convingerea, că și-au făcut numai datoria,
i-a m'antuit de desperare; tineri, cari nu
s'au inhățat la carul lor, au fost și sunt
incă persecutați și împedecați în tot chipul
a se ferici. (Comisiunea administrativă, sci-
ind, că ia cur'end va avé lipsă de doi can-
didați de profesură, li-a votat pro 1894—5
câte 400 fl., ca să-i lege de noi până la
adecă. Ministerul aprobă, d'ér Ciocan afl'and
(așa se povestese), al'ergă la comitele su-
prem și face ce face, că actele merg inapoi
și vin negativ). Au bolnăvit societatea de
ajutorare „Vasile Nașcu” și „Reuniunea
română de lectură din Năs'ud”, pun'endu-s'
Ciocan președinte și unul din ei casier,
două persoane nesuferibile; ast-fel publicul
s'a înstreinat de aceste instituțiuni, și mulți
au încetat de a fi membri, mulți alții nu
mai simț'it moralitose r'espund taxele, d'ér
an de-a t'endul nu pun piciorul în cabi-
netul de lectură, nici în adunările gene-
rale, ca să nu aibă de a face cu ei. Bine
soiu d'ensii, că nimeni nu p'ote petrece în
jurul lor, fără de a fi șicanat s'eu insul-
tat chiar, s'eu cel puțin onorat cu câte un
epitet de batjocură, după-ce p'ărăsesce adu-
narea. Și totuși au curagiu a sta în ospal
acestor societăți, în loc să se retragă, ca
ele să prospereze. Ei țin și acum la cre-
deul lor dela început: să ocupe toate tere-
nurile de influință, ca să-și asigure domi-
națiunea; a trecut însă baba cu colacii.
Cât de îndrăzneți sunt ei, s'a v'edut și la
adunarea generală din Mărșor a. c. a comi-
tetului fondurilor, când s'au tratat pen-
tru a doua oră pretensiunile lui Ghețe.

Din Bucovina.

— 1 August 1895.

Starea lucrurilor în arhidieceasa Bu-
covinei a ajuns — cum creștinii ortodocși
din totă lumea numai cu profundă durere,
ăr contrarii acestei biserici, cu bună s'émă,
ou bucuria cetesc din țiarele apr'ope de
t'ote limbile, — la un grad atât de deplo-
rabil, încât cu drept cuv'ent se p'ote numi
această arhidieceasa „turmă f'ar' de păstor”,
— căci deși ea păstor are, d'ér acest pă-
stor ori că intelectualmente este atât de
necapabil, ori că moralmente e atât de ne-
conșiențios și deviat dela sublima sa ti-
tulă de „evangelic și bisericesc,” încât ou esem-
plul său și cu dispozițiunile sale oficiose, dă
turmei sale, nu pășune săn'et'osă și spre
bine hrănit'ore, ci buruene stric'ăcioase, cari
pe și ce merge tot mai mult otrăvesc
„turma”, până ce o va ajunge peirea bi-
seric'ăscă, morală și religioasă, adecă peirea
universală.

Se d'ice prin gazete, că relele din ar-
chidieceasa Bucovinei le-ar cauza o „cl'ică”
din consistoriul metropolitan, care cl'ică ar
fi împiedecat pe r'eposatul Metropolit Sil-
vestru-Morariu întru realizarea bunelor sale
intențiuni.

Nu scim, din ce causă și pe ce te-
meiu se vorbesce așa. N'am voi să ne in-
t'elnim aici față în față cu axioma „de mortuis
nihil nisi bene”, ce de altmintrelea nu tot-
d'una e justificabilă, d'ér cei ce vorbesc
ast-fel, ori că o fac ac'osta numai din cru-
țare cătră memoria r'eposatului Metropolit,
ori că o fac din ore-cari sentimente parti-
culare cătră persoanele, ce le numesc ei
„cl'ică”. Ori cum ar fi însă, se pare, că ei
nu cunosc „Statutul intern al consistoriului”,
în care se d'ice la § 76 și 77, că Episcopul
(Metropolitul) p'ote sista acole hotăriri ale
consistoriului, cu care el n'a consimțit; prin
urmare ce ar fi putut împiedeca pe r'eposa-
tul Metropolit să ducă la îndeplinire votul
s'eu, mai bun și mai drept, decât cel al
cl'icii?

Nu numai „cl'ică”, ci și toți consi-
lierii consistoriali, decât ar fi votat ore-cari
decisiuni în s'ens nedrept, n'ar fi putut al-
tera votul mai obiectiv al Metropolitului,
căci în acest cas Ministeriul ar fi confir-
mat votul Metropolitului și cl'ică și ceialalți
consilieri și-ar fi tras de aci înainte bine
pe s'émă, când se contrarieze pe Metro-
politul. Din contră, decât i-ar fi sc'it con-
silierii consistoriali cu ale lor păreri și vot
mai în drept, decât Metropolitul, ori că el
n'ar fi mers mai departe, ori de-ar fi și
mers, decât s'ar fi confirmat votul consi-
storialilor, mai mult n'ar fi partinit neobiec-
tivitatea.

Considerând aceste t'ote, cum vine de
se susține prin gazete, că s'ar practisa bi-
santinismul cel mai grav din partea car-
mei arhidiecesane, un bizantinism, care

Două ore întregi a ținut lectura represen-
tațiunilor înaintate în mai multe r'enduri
de comisiunea administrativă ministrului
de instrucțiune unguresc. Și Ghețe a avut
simțul a sta de față dela început până în ca-
p'et. Căd'end pentru a doua oră cauza lui
Ghețe, Ciocan a insinuat recurs. E'că cum
s'e produs credința, că fondurile, când ar
avé proces cu ori și cine, fiă și cu Țigani
din cap'etul Năs'udului, și Ciocan ar fi nu-
mit arbitriu, ele ar pierde cu dreptul în
mână.

*) §-ul 76 sună așa: „Află președin-
tele Episcop, după convingerea sa, că vo-
tul unanim ori al majorității consistoriului
e contrar can'nelor, legilor statului, ori
stării adev'erate a lucrurilor, și obiectările
sale în aceeași ședință nu se pot aplana,
atunci are el, episcopul, dreptul, votul con-
sistoriului să-i sisteze și o nouă dezbateră
a afacerii pentru o proxima ședință să or-
dineze”. — E'ra § 77 d'ice: „La ac'osta a
doua dezbateră, numai într'o ședință plen-
nară se p'ote face, trebuie observările Epis-
copului și motivele lor bine cumpănite. Cu-
getă membrii senatului să rămăie la votul
lor prior, apoi să-l motiveze și ei mai te-
meinic. E'ra Episcopul, decât el la r'endul
s'eu vré să rămăie pe lângă a sa părere
primă, atunci el are dreptul, afacerea, —
după natura ei, cu o deslușire a lucrului,
și împreună cu protocolul ședințelor res-
pective — să o trimită ori la instanța su-
perioră biseric'ăscă, ori la ministeriul cul-
telor”...

chiar pentru un areopag profan ar fi sen-
sațional, ou cât mai mult însă pentru
unul duhovnicesc și bisericesc! Un atare
areopag, care ar trebui să fiă modelul mor-
ralului evang'elico, al dreptului și al obiec-
tivității, să prot'egă, să promoveze—cum se
spune prin țiare — strimbățăți, nepotism și
simonism, profanări a locurilor celor mai
venerabile prin persoane nedemne, precum
e prioria dela sf. Ioan, vechea metropoliă
din Suc'eva și igumeniile m'ănăstiresci, apoi
dilapidări de tesauze arheologice și isto-
rice, și câte altele — și t'ote numai rele
și nici una bună și laudabilă?

Și, — durere, de trei ori durere, —
ce spun gazetele se vorbesce în totă ț'era!
Se vorbesce chiar și aceea, că clerul și
inteligenta laică se ougetă deja la m'asurile,
ce-ar fi de luat, ca să se trimită înc'oe un
Episcop din Dalmația, ca Comisariu al gu-
vernului, care să regenereze din talpă condu-
cerea arhidiecesană.

Nu sciu cum să d'ic: numai ac'osta
ni-ar mai trebui, ori: ac'osta într'adev'ér ar și
trebui, decât e oa să scape credințioșii or-
todocși cu clerul lor de o cataclismă ca-
tastrofală, căci, după cum se vede, cu cei
preșenți din consistoriul cernăuțan „lascaie
ogni speranța”.

Un ortodox.

Producțiuni și petreceri.

Tinerimea română din Z'ernesci are
on'ore a invita la producțiunea decla-
matorică, musicală și teatrală, ce se va da
Duminecă în 30 Iulie st. v. 1895. Incep-
tul la 7 ore s'era precis. Venitul curat este
destinat pentru biblioteca școlară. Prețul
de intrare rămăie la bunăvoința P. T.
public.

Z'ernesci, în 25 Iulie st. v. 1895. Co-
mitetul arangiator.

Program: 1) „Rugămintea din
urmă”, de G. Coșbuc, declamată de Iancu
Ioanovici. 2) „Nor de vijelie”, de W. Hum-
pel, cântat de N. S'vrchez. 3) „Jidaniul că-
lăre”, poesie de Th. Speranță, declamată
de * * *. 4) „Fantaisie brillante sur des airs
roumains”, de L. de Santis Op. 4 pentru
flaut, eșecutat de V. Bude. 5) „Dușman-
cele”, poesie de G. Coșbuc, declamată de
d-ș'ora Anica S'vrchez, 6) „Vecinătatea pe-
riculoasă”, comedie într'un act, după Kotze-
bue, de Trocaru.

Pers'onele: Petecescu, croitor, d-l
A. Badiu; Săftica, epitropisita lui d-ș'ora
Aurelia Gogonea; Goleanu, t'iner negustor
bogat, d-l Iancu Ioanovici. Ioniță, servitorul
lui, d l I. Mănilă.

După producțiune urm'eză joc.

În pauză „Căluș'erul și Bătuta”.

NECROLOG. Victoria V. Stinghe,
soția d-lui Vasile H. Stinghe din Buz'eu,
în România, a r'eposat în 20 Iulie v. c. în
etate de 30 ani. — Fiă-i ț'ăr'ena uș'or!

DIVERSE.

Contra s'ur'utărilor. „Melioristii” din
Anglia vor să facă o societate nostimă.
Melioristii se numesc aceia, cari își dau
rola de îndreptători ai lumii. Diarul „Me-
dical Monthly” publică sub titlul: „Lucruri
molipsit'ore” n'isoc articuli, în cari se arată,
că s'ur'utările sunt periculoase. „Japonesii
trebuie să fie omeni cu minte, căci nu se
sărută nici-odată!” Englesii țin calea mij-
locie, d'ér că până unde are să se estindă
această cale, încă nu-i determinat. Lucru
fresc, că din partea autorităților civile abia
se va face vre-un pas în ecest sens. Decă
— adauge un critic — ne-am ținé de pres-
crisele medicali, ar trebui să purtăm dea-
purarea o sticl'ută cu medicină. Acest lucru
ar fi de lipsă d-ș'orelor chiar așa, ca și sti-
cl'uta de parfum. Intre Englesii ac'osta da-
tină se ține josnică, nici chiar femeile nu
se s'arută, ci își dau simplu m'ânile, plecân-
du-se uș'or. Sărutul chiar și la înt'elniri e
privit de un lucru b'adăran.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 5 August 1895.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%) and Price (e.g., 123.10, 99.95).

Cursul pietei Brasov.

Din 6 August 1895.

Table with 2 columns: Item (e.g., Banonota rom. Camp., Argint roman. Cump.) and Price (e.g., 9.58 Vend., 9.56).

PUBLICAȚIUNE.

Să aduce la cunoștință, că subscrisa eforia a școlilor centrale române gr. or. din Brașov, voesce să vîndă pe cale de ofert hotelul numit "Trei husari" dela baia Csik-Tusnad.

Să iau în considerație numai oferte de peste 10,000 florinî.

Amatorii sunt rugați a-și înainta ofertele provădute cu un vadiu de 100 fl. v. a. până la ziua de 25 August anul. c. la orele 12 a. m. la cancelaria eforiei școlilor centrale române gr. or. din Brașov, ce se află în edificiul gimnasiului.

Ofertul are să cuprindă dechiarățiunea, că oferentul a cetit și cunoșce condițiile de vîndare.

Aceste condiții stau la dispoziție pentru informațiune în cancelaria eforiei școlilor în césurile 9—11 a. m. și 3—5 d. a. în fiă-care și până la termenul amintit.

Brașov, în 15 Iulie 1895 st. v. Eforia școlilor rom. centrale gr. or. din Brașov.

Nr. 10300—1895.

PUBLICAȚIUNE.

Budgetul asupra percepțiunilor și erogațiunilor orașului Brașov pro 1896, dimpreună cu toate aclusele — conform §-lui 125 al art. de lege XXII din 1886 — se află în decurs de 15 zile în biroul contabilităței orașenesci (strada porței nr. 63).

Fiă-cărui dăjdier comunal îi stă în drept a-și așterne eventualele observațiuni până în 18 August a. c. acestui magistrat.

Brașov, 3 August 1895. 757,1—3 Magistratul orașenesc.

Nr. 4780—1895.

PUBLICAȚIUNE.

Înaltul ministeriu de Interne dispune prin ordinațiunea din 21 Mai a. c. Nr. 37302/VI b., ca toate casurile de nenorociri obvenite la singuraticele persoane aflătoare la lucru în fabrici și etablimentele de meserii, precum și la întreprinderile de meserii și acele economice, au de a-se arăta nu numai respectivului inspector de meserii (§ 7 art. de lege XXVIII din 1893), ci și subscrisului căpitanat în decursul de 24 ore.

Se fac atenți asupra menținerii acestei dispozițiuni toți dătătorii de lucru, observându-se, că între-

sarea acestei însinuări se va pedepși conform §§ 1 și 16 al art. de lege XL din 1879 cu pedepsă până la 100 fl., respective cu corespunzător închisore.

Brașov, 23 Iulie 1895. 755,1—3 Căpitanatul orașenesc

N-rul 94—1895

Concurs.

Pentru darea în îngrijire Internatului G. Christuriani, în care se întrețin cu cost, la cuintă și spălat patru școlari dela școlile medii române ort. răs. din Brașov, se publică concurs pentru facerea de oferte.

Oferenții, cari trebuie să fiă familii române de bună reputațiune din Scheiu (pot concura și cei din cetatea internă a Brașovului) au să adreseze ofertele lor la Comitetul parochial al Bisericii Sf. Nicolae din Scheiu, până la 15 August 1895 s. v.

Brașov, 15 Iulie 1895. Comitetul parochial al Bisericii române ort. răs. dela Sf. Nicolae în Brașov. David Almăsan, președinte. Arsenie Vlaicu, secretar.

Numere singuratic din "Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu.

Se caută Un învățacel în etate de 14 ani, absolvat de școlă normală, seu capitală, și care cunoșce cel puțin una din limbile străine, care se primesce numai de cât în prăvălia de manufactură a subscrisului. Orăștie, (Szászváros) 1895. Ioan Lăzăroiu, comersant.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1895.

Large table with multiple sections: Budapesta - Predeal, Ghiriș - Turda, Copșa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș, Simeria (Pist) - Hunedóra, Brasov - Zărnești, Mureș - Ludoș - Bistrița, Arad - Timișóra, Cucerdea - Oșorheiu - Regh.-săsesc, Careii-mari - Zelău, Sighișóra - Odorheiu-săcuesc. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and price.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se oti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnăză orele de nopțe.